

Klasifikacija književnih djela popularne fikcije

Zeljko, Nikolina

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:940715>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-14**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. god. 2021./ 2022.

Nikolina Zeljko

Klasifikacija književnih djela popularne fikcije

Diplomski rad

Mentor: dr. sc. Tomislav Ivanjko, docent

Zagreb, rujan 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, Nikolina Zeljko, ovime izjavljujem da je moj diplomski rad pod naslovom Klasifikacija književnih djela popularne fikcije rezultat moga vlastitog istraživačkog rada, da se temelji i oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Niti jedan dio ovoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili drugoj ustanovi. Sadržaj moga rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Zagreb, rujan 2022.

Zahvale

Htjela bih se zahvaliti najprije mojemu mentoru dr. sc. Tomislavu Ivanjku koji je pokazao iznimno strpljenje pri izradi ovoga rada pod nazivom Klasifikacija popularne fikcije.

Nadalje, htjela bih se zahvaliti mnogim profesorima koji su mi kroz studij ukazali na važnost knjižničarske struke i koji su poticali moju strast prema istoimenoj profesiji.

Također bih se htjela zahvaliti svojoj obitelji koja mi je bila potpora tijekom cjelokupnog studija, svojim prijateljima i partneru koji željno iščekuju, kao i ja, nadam se u što skorijoj budućnosti, ostvarenje radnog mjesta u nekoj od knjižnica.

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Definicija popularne fikcije	7
3. Žanrovsko određenje popularne fikcije	8
4. Knjižnični pristupi kategorizaciji djela popularne fikcije	13
5. Sustavi organizacije znanja i djela popularne fikcije	17
6. Klasifikacija i predmetna obrada djela popularne fikcije	22
7. Označivanje imena autora za djela popularne fikcije	30
7. Zaključak	37
8. Popis literature	38
9. Popis slika	40

1. Uvod

Čitateljske navike krajnjeg korisnika tijekom povijesti su postale raznolike. Čitatelji mogu podjednako uživati čitajući „visoku“ književnosti poput djela *Gospođa Bovary* Gustava Flauberta koliko i *Harry Pottera* J. K. Rowling koje se smatra popularnom fikcijom. Ovaj diplomski rad ponudit će priču o definiranju popularne fikcije i žanrovskom određenju istoga. Predstavit će se kategorizacija popularne fikcije u književno teorijskim okvirima i knjižničarskoj struci.

Nadalje će se u radu istaknuti kompleksnost pristupa u predmetnoj obradi književnih djela popularne fikcije. Predstavit će se tradicija angloameričkog i europskog pristupa djelima popularne fikcije. Kategorizacija djela popularne fikcije zahtijeva klasifikaciju, katalogizaciju i taksonomiju, indeksiranje i označivanje u sustavima organizacije znanja.

U posljednjim poglavljima se zaokružuje priča o predmetnoj obradi književnih djela popularne fikcije pozivajući se na mnoge pravilnike i priručnike pri čemu se detaljnije posvetilo pažnju Pravilniku za opis i pristup građi knjižnicama, arhivima i muzejima (KAM). Govori se o bilježenju imena autora popularne fikcije, točnije djela znanstvenofantastičnoga žanra i fantazije te podžanrovskih vrsta. Također se fokus stavlja na djela popularne fikcije čiji autori imaju u imenu inicijale stoga je istraženo kako se ona bilježe u nekoliko knjižnica.

Struktura diplomskoga rada sadrži sedam poglavlja:

- Poglavlje *Uvod* sadrži pojašnjenje tematike diplomskoga rada i najvažnijih smjernica te ciljeve rada;
- Poglavlje *Definicija popularne fikcije* iznosi književno teorijske okvire nekoliko teoretičara pri čemu se objašnjava shvaćanje popularne fikcije u odnosu dihotomije visoke/niske te se isto tako navodi da je ovo tumačenje elitističko; suprotno tomu se iznosi populističko tumačenje. Zaključno se popularna fikcija definira prema teorijskom doprinosu Deana Dude; treće poglavlje, *Žanrovsko određenje popularne fikcije* objašnjava koncept žanra kroz prizmu književnoteorijskog pristupa te u informacijsko-komunikacijskom okruženju. Ukazuje se važnost žanrovskog određenja za knjižničarsku struku. Nadalje se govori o povećanju čitateljske potrebe za djelima popularne fikcije i problematici dodjeljivanja predmetnih odrednica ovome tipu književnih djela;
- Poglavlje *Knjižnični pristupi kategorizaciji djela popularne fikcije* nastavlja priču o žanrovskoj podjeli djela popularne fikcije u knjižnicama. Fokus se stavlja na tematsku

obradu djela, definiranju teme, okruženju radnje, likova i ostalih tekstualnih elemenata. Nadalje se navode priručnici i pravilnici koji objašnjavaju kategorizaciju ovoga tipa knjižnične građe;

- Poglavlje *Sustavi organizacije znanja i djela popularne fikcije* se nastavlja na priču o bilježenju djela prema žanrovskoj distinkciji, njihovu problematiku te se navode primjeri nekoliko sustava organizacije znanja;
- Poglavlje *Klasifikacija i predmetna obrada djela popularne fikcije* iznosi bibliografske pristupe određenju jedinica građe popularne fikcije te navodi priručnike i pravilnike koji olakšavaju pristup takvim djelima;
- Poglavlje *Označivanje imena autora za djela popularne fikcije* pojašnjava kako se bilježi usvojeni tip imena;
- Poglavlje *Zaključak* donosi pregled teorijskih i praktičnih doprinosa diplomskoga rada.

2. Definicija popularne fikcije

U početnim poglavljima ovoga diplomskog rada čini se neizostavnim ponuditi teorijsko određenje popularne fikcije, odnosno popularne književnosti. Popularnu književnost nije jednostavno definirati, no započet ćemo analizom pojma popularne književnosti u epistemološkome smislu izgradnje jezika u znanosti o književnosti, pozivajući se pritom na autoricu Peternai Andrić i rad *Skica za pojam popularne književnosti*. U tom članku ističe se kako pri određenju pojma i opsega popularne književnosti najprije moramo ponuditi odgovore na pitanja *što je to popularno?* i u suštini *što je to književnost?*¹

Književnost kao i kultura se definira najčešće u dihotomiji visoka/niska, kanonska/nekanonska, elitna/masovna ili zahtjevna/zabavna. Kada je riječ o popularnoj književnosti, njoj pripadaju književna djela čiji autori ne teže nužno umjetničkoj originalnosti, nego se radije priklanjaju shematičnom oblikovanju testa i književnoj modi što zadovoljava literarni ukus širokog kruga čitatelja, čime se u diskurs uključuje i komercijalni aspekt književnosti², o čemu će više govora biti u sljedećim poglavljima. Autorica se također referira i na tezu Vladimira Bitija koji je u svojem djelu *Pogled na trivijalnu književnost danas* istaknuo kako je nužno analizirati komunikacije općenito i povijesti društva, odnosno uključiti brojne discipline i istraživačke metode, obuhvatiti književno tržište, knjižnice, povijest književnosti, publicistiku i sociologiju.³

Popularna fikcija je svojevrsni bijeg od stvarnosti, opijum, distrakcija ili diverzija u etimološkome smislu jer funkcionira poput naprave koja odvraća čitateljeve preokupacije; afirmacija je čitateljevih vrijednosti i izbora, te u nekim slučajevima je mehanizam u simboličkoj borbi protiv opresije svakodnevice sudeći po teoretičaru Stoweu. Ovo poimanje popularne fikcije neki smatraju elitističkim poput Maxa Horkheimera, Theodora W. Adorna, Dwighta Macdonalda i Edmunda Wilsona. Drukčiju perspektivu nude teoretičari Richard Slotkin, John G. Cawelti i Janice Radway jer oni pak zagovaraju populističko tumačenje; nalažu kako se treba ukloniti dihotomija visokoga i niskoga te da se svaka umjetnost treba odlikovati prema količini gratifikacije koju pruža čitatelju.⁴

¹ Peternai Andrić, K. *Skica za pojam Popularne književnosti*. // Dani Hvarškoga kazališta. Građa i rasprave o hrvatskoj književnosti i kazalištu / uredili Boris Seneker, Vinka Glumčić-Bužančić. Zagreb, Split : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Književni krug Split, 44 (2018), str. 152-170

² Ibid. str. 153

³ Ibid. str. 154

⁴ Stowe, William W. *Popular Fiction as Liberal Art*. *College English*, 48, 7 (1986), Str. 650

Krešimir Nemeć u *Raslojavanje jezika i knjiŹevnosti* objašnjava kako je u 18. stoljeću došlo do značajnih promjena u čitateljskoj strukturi. Razlozi tomu su propisivanje obveznog školovanja što rezultira većim brojem opismenjavanja društva, a samim time se proširuju i recepcijski interesi publike. Sve do tada je čitanje bilo isključivo rezervirano za uŹi krug čitateljske publike koji su činili intelektualci i obrazovano stanovništvo. Raslojavanje ovoga kruga znaćilo je nove interese i potrebe čitateljske publike koja nije zahtijevala preteŹito „ozbiljnu“ čitateljsku kompetenciju.⁵

Čitateljsku publiku je saćinjavalo građanstvo i malograđanstvo, a unutar tih slojeva su posebnu ulogu imale Źene jer tada još nisu imale pravo sudjelovanja u političkome Źivotu, trgovini ili administraciji pa su stoga slobodno vrijeme posvećivale uglavnom čitanju. Također je zanimljivo spomenuti kako kad je rijeć o distribuciji i komercijalizaciji popularnog romana su vaŹnu ulogu odigrali *kolporter* - osobe koje su prodavale i dostavljale romane čitateljima do kućnih vrata. Popularnost ovakvoga načina distribuiranja se ostvarivala tako da su prvi svezak romana dijelili besplatno, a nakon stjecanja popularnosti su se poćeli prodavati.⁶

Popularna knjiŹevnost definirana je u međudnosu društvenog koncepta popularnoga i knjiŹevnosti.

Zaključno će se stoga u ovome poglavlju pozvati na definiciju Deana Dude koji ističe kako je popularna knjiŹevnost obuhvaćena u širokome polju znaćenjskih razina, od opće dostupnosti do široke socijalne distribucije, dopadljivosti i prihvaćenosti, medijske prisutnosti i komercijalnog interesa; knjiŹevnost koja je podložna brzoi konzumaciji te da između autora i čitatelja postoji neka vrsta estetike istovjetnosti.⁷

3. Źanrovsko određenje popularne fikcije

Govoreći o Źanrovskom određenju knjiŹevnosti, poćet ćemo s objašnjenjem samog znaćenja *Źanra*. Autor Chandler u svom radu *An Introduction to Genre Redefining Essence versus context* navodi kako je rijeć „Źanr“ izvorno potakla iz latinskog jezika, odnosno

⁵ Od feljtonskih romana i „sveŹića“ do sapunica i Big Brothera. // *Raslojavanje jezika i knjiŹevnosti*, zbornik radova 34. seminara Zagrebaćke slavistićke škole / Krešimir Nemeć. Zagreb: Filozofski fakultet u Zagrebu, 2006. Str. 143 – 158

⁶ Radman, M. ObiljeŹja kriminalistićkog romana Stiega Larsona i Gorana Tribusona u komparativnom kontekstu: diplomski rad. Osijek: Filozofski fakultet (2015), Str. 7

⁷ Popularna knjiŹevnost. // *Hrvatska knjiŹevna enciklopedija*. Zagreb: LZMK, 419-619. sv. 3 (Ma- R). 2011

francuskoga te ima značenje vrste i/ili klase. Nadalje, teoretičar Tolston ističe kako je žanr definiran u suodnosu autora i recipijenta teksta.⁸

Koncept žanra je zaista od velike važnosti za informacijsko-komunikacijske znanosti, točnije bibliotekarstvo. Autorica Rafferty u svojem teorijskom tekstu *Epistemology, literary genre and knowledge organisation systems* nalaže kako je kategorizacija žanra pragmatična (objektivna), ali ujedno i subjektivna radnja.

Naime, bibliotekarstvo pristupa konceptu žanra u relaciji između individualnog teksta i žanrovskog sustava. Najzahtjevnijim se ističe činjenica kako individualni roman ne mora biti u okvirima jednoga žanra, odnosno može posjedovati karakteristike više žanrova.⁹

Autorica Ileš u teorijskome radu *Popularnost žanrova popularne književnosti: moguća dijagnoza stanja društva* iznosi kako su žanrovi popularne književnosti: ljubavni romani, kriminalističke priče, knjige za mlade, znanstvena i epska fantastika (fantasy).¹⁰

Nadalje, imat ćemo priliku detaljnije vidjeti kako je tekla knjižničarska praksa kategorizacije djela popularne fikcije. Autori Spiller i Hider u teorijskome radu *Fiction Genres in Bookstores and Libraries: A Comparison of Comercial and Professional Classifications* ističu kako je vrlo zahtjevna priroda žanra, kako smo imali priliku vidjeti i ranije u tekstu, jedan od razloga ograničene uporabe knjižnične klasifikacije djela prema žanrovima. Porastom pretraživanja djela prema žanrovskim odrednicama je porasla i potreba za prikupljanjem većeg opsega književnosti pa samim time i popularne književnosti.¹¹

Uzevši u obzir kako se koncept žanra oblikuje u društvenom kontekstu, treba biti svjestan kako knjižnično katalogiziranje može ponuditi samo djelomični pristup djelima fikcije. Knjižnični katalozi su konstruirani tako da se baziraju na interpretacijama katalogizatora koji nisu uvijek u skladu s dinamičnom perspektivom korisnika. Upravo je ovo rezultiralo

⁸ Chandler, D. An Introduction to Genre Theory. 1997. URL:

http://www.aber.ac.uk/media/Documents/intgenre/chandler_genre_theory.pdf (2022-13-9)

⁹ Rafferty, P. (2013) Epistemology, Literary Genre and Knowledge Organisation Systems, in Actas del X Congreso de ISKO-España, Ferrol, 20 June-1 July 2011, 2013., str. 553-565.

https://www.researchgate.net/publication/273120468_Epistemology_literary_genre_and_knowledge_organisation_systems.

¹⁰ Ileš, T. Popularnost žanrova popularne književnosti: Moguća dijagnoza stanja društva // Dani Hvarškoga kazališta. Zagreb-Split: HAZU- Književni krug Split. 46, 1 (2020) , str. 291-292

¹¹ Hider, P.; Spiller, B. Fiction Genres in Bookstores and Libraries: A Comparison of Comercial and Professional Classifications // Cataloging and Classification Quarterly, 58:8, (2020), str 664-665

uključivanjem sustava označivanja (engl. *tagging*) i preporuke čitatelja kako bi se ponudilo što više gledišta.¹²

Autor Buker u djelu *Fiction Genres in Bookstores and Libraries: A Comparison of Commercial and Professional Classifications* govori o važnosti korisničkih potreba čitatelja za djelima popularne fikcije. Autor ističe kako korisnici najčešće čitaju djela autora popularne fikcije koji je takoreći na njih „ostavio dojam“. Naglašava se kako je upravo zbog ovog načina razmišljanja, važnost gore navedenog djela. Naime, Buker nalaže kako njegovo djelo upućuje ne samo na djela znanstveno-fantastičnoga žanra i fantastične književnosti već također i podžanrova. Za svaki podžanr je omogućen sinopsis knjiga koji pomaže krajnjim korisnicima u pronalaženju naslova koji odgovaraju njihovim zahtjevima i potrebama.

Buker ističe kako je ovo jedna od rijetkih situacija gdje se vrednuju mišljenje i preporuka naslova djela korisnicima, naravno ako ono nije uvredljivo. Većina knjižnica ima barem jednu osobu koja je sklona čitanju fantastične književnosti, znanstvene fantastike ili pak oboje te može stoga preporučiti naslov koji nije nužno iz određene trilogije koju je čitatelj započeo čitati.¹³

Autor također iznosi kako su neki autori imali više utjecaja na pisanje djela popularne fikcije u odnosu na druge. Među njima su L. Frank Baum, C. S. Lewis i J. R. R. Tolkien te se njihov utjecaj može primijetiti u mnogim djelima današnjih spisatelja fantastike.

Serijal *Oz* L. Franka Bauma imaju elemente koji i drugi autori „posuđuju“ za svoja djela, primjerice J. K. Rowling, između ostalih. Isto tako se da povući paralela između C. S. Lewisove *Narnije* i Pullmanove trilogije *Njegove tamne stvari*.¹⁴

Buker također napominje kako je J. R. R. Tolkien imao najdalekosežniji utjecaj na današnje autore fantastične književnosti što se potvrđuje trilogijom autora George R. R. Martina, odnosno njegovim serijalom *Pjesme leda i vatre*, o čemu će više biti govora u sljedećim poglavljima ovoga diplomskoga rada; točnije kada se bude govorilo o bilježenju imena autora popularne fikcije u knjižničnim katalozima.

Autorice Jadrijević i Gavranović iznose u svom istraživanju kakva je praksa dodjeljivanja oznaka sadržaja književnim djelima iz područja fantastike i znanstvene fantastike u mrežnom katalogu Knjižnica grada Zagreba i američke Kongresne knjižnice. Ističe se kako su književna

¹² Ibid. Str. 665.

¹³ Buker, Derek M. *Science fiction and fantasy reader's advisory : the librarian's guide to cyborgs, aliens, and sorcerers*, Chicago: American library association (2002). Str 14.

¹⁴ Ibid. Str. 112

djela pogodna za dodjeljivanje predmetnih odrednica te kako postoje naznake da bi čitatelji mogli imati koristi od sadržajno označenih književnih djela.¹⁵

„Međunarodno udruženje knjižničarskih društava i ustanova (IFLA) 1999. godine donijelo je načela za izradu jezika za predmetno označivanje *Principles underlying subject heading languages* te su opisana načela podijeljena u dvije skupine: **načela izgradnje** (engl. *Construction principles*) i **načela primjene** (engl. *Application principles*). Iako svukupno ima devet načela, autorice su posvetile pažnju definiranju načela jedinstvene odrednice, semantičkog načela te korisničkog načela.

Načelo jedinstvene odrednice osnovno je načelo predmetnog sustava koje nalaže da se svaki koncept predstavlja jednom jedinstvenom odrednicom. Ovo načelo osigurava ujednačeno nazivlje, što je važno za potrebe ujednačenog i dosljednog označivanja i razlikovanja značajki žanrova fantastike i znanstvene fantastike.

Sljedeće važno načelo jest semantičko načelo koje se odnosi na povezivanje predmetnih odrednica odnosima istoznačnosti, hijerarhije i bliskoga srodstva. Ovo načelo odražava se u predmetnim odrednicama pri uspostavi odnosa među pojedinim odrednicama. Posljednje, korisničko načelo prema kojem se usmjerio ovaj rad, važno je zbog namjene predmetne obrade odabranih književnih žanrova.¹⁶

Autorice također spominju smjernice Američkoga knjižničarskoga društva *Guidelines on subject access to individual works of fiction, drama, etc.*, koje predviđaju četiri pristupnice nekom književnom tekstu: žanr/književna vrsta, književni lik, mjesto/vrijeme radnje i tema. Ponuđene kategorije bile bi dobro polazište za opredmećivanje književnih djela iz fantastike i znanstvene fantastike.

Pri odabiru predmetnih oznaka pomažu izvori za otkrivanje predmeta sadržaja dokumenta. D. Štrbac i M. Vujić navode deset takvih izvora, od kojih se četiri mogu izravno vezati za predmetnu obradu djela iz književnosti, a to su: sadržaj cijelog dokumenta, autorstvo, predgovor ili pogovor (autorski ili redaktorski), te sažetak ili anotacija.

Uz ta četiri izvora, pri određivanju sadržaja nekoga književnog djela mogu pomoći i djela ili mrežne stranice koje se bave autorom tog djela ili samim djelom, žanrom za koji se

¹⁵ Jadrijević, A.; Gavranović, D. Predmetna obrada fantastične i znanstveno fantastične književnosti. Pilotno istraživanje. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57, 1-3, (2014), Str. 144.

¹⁶ *Ibid.* Str. 144

pretpostavlja da mu to djelo pripada, temama koje se često spominju u tom djelu, ili nagradama koje se dodjeljuju u književnosti.¹⁷

Autorice navode kako se pri pretraživanju kataloga, uočava nedostatak standardizacije u određivanju predmeta i/ili barem žanra, za djela iz književnosti. Upravo iz ovoga gore navedenoga razloga od velike je važnosti zaživljavanje prakse predmetnog označivanja književnih djela.

Standardizacija jezika za predmetno označivanje i postupaka predmetne obrade djela iz književnosti trebalo bi dovesti do povećanja odziva i preciznosti (iako su oni obično obrnuto proporcionalni), dvaju parametara koji se upotrebljavaju za mjerenje učinkovitosti sustava za pronalaženje informacija. Mogućnost dodjeljivanja više standardiziranih predmetnih odrednica nekom djelu povećala bi odziv, odnosno udio pronađenih značajnih dokumenata naspram ukupnom broju značajnih dokumenata u zbirci. Autorice se pri tome pozivaju na rad *Introduction to modern information retrieval* autora Gerarda Saltona i Michael J. McGilla.¹⁸

Problematika dodjeljivanja predmetnih oznaka književnim djelima svakako uključuje pitanje dosljednosti i pitanje isplativosti. Pitanje dosljednosti odnosi se na mogućnost da dvije različite osobe istom književnom djelu dodijele različite predmetne odrednice.

Autorice se dalje pozivaju na Cleverdona koji opisuje dva glavna nedostatka neautomatiziranog sustava sadržajne analize. Prvi nalaže da samo 60 posto predmetnih pojmova može biti zajedničko za dva tezaurusa koji opisuju isto područje, a drugi da samo 30 posto predmetnih pojmova može biti zajedničko za dvije različite predmetne obrade istog dokumenta.¹⁹

Spomenuta istraživanja ne mogu se u potpunosti primijeniti na predmetno označivanje književnosti jer automatsko označivanje književnih djela ne bi rezultiralo željenim rezultatima uslijed problema dvosmislenosti, nedosljednosti, stilskih figura koje onemogućuju jednoznačno tumačenje značenja itd. Prema tome, nije realno očekivati da bi sva književna djela mogla imati jednake predmetne odrednice u različitim knjižnicama ili predmetnim sustavima, a tome bi sustav za predmetno označivanje pojmova iz književnosti trebao težiti.

¹⁷ Štrbac, D.; Vujić, M. Pravidnik za predmetni katalog. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, (2004) str. 15

¹⁸ Jadrijević, A.; Gavranović, D. Predmetna obrada fantastične i znanstveno fantastične književnosti. Pilotno istraživanje.// Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, 1-3, (2014), str. 144

¹⁹ Jadrijević, A.; Gavranović, D. Predmetna obrada fantastične i znanstveno fantastične književnosti. Pilotno istraživanje.// Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, 1-3, (2014), Str. 147

Autorice ističu kako problemi dosljednosti i isplativosti predmetne obrade književnih djela mogu se ublažiti izradom ujednačenih i jedinstvenih standarda za sadržajnu analizu i oblikovanje predmetnih odrednica za djela iz književnosti, kao i uspostavljanjem centralizirane interaktivne baze podataka za njihovu izradu i razmjenu.

Da bi se moglo lakše procijeniti važnosti rješavanja problema vezanih za predmetnu obradu djela iz područja književnosti, a time i djela popularne fikcije, potrebno je ukazati na važnost predmetne obrade u današnjem okruženju. Također je potrebno provesti opširnije istraživanje oznaka sadržaja za djela iz književnosti u katalogima hrvatskih knjižnica, te istraživanje potreba i želja korisnika tih knjižnica.²⁰

4. Knjižnični pristupi kategorizaciji djela popularne fikcije

Autor Wagers u svom radu *Popular fiction in Public Libraries: Implications of Popular Culture Studies* ističe kako su knjižničarima u kategorizaciji i predmetnoj obradi djela popularne fikcije doprinijeli teorijske perspektive iz područja antropologije, lingvistike i književnih pokreta te kulturalnih studija. Kako bi se kategorizirala djela, potrebno je obratiti pažnju na tematsku obradu djela, definirati temu, okruženje, radnju, lik te ostale tekstualne elemente.²¹

U ovome poglavlju ćemo vidjeti kako su određene knjižnice pristupile predmetnoj obradi djela popularne fikcije te izradi kataloga. Nastojat će se prikazati sveobuhvatni pristup građi, što obuhvaća angloameričku i europsku tradiciju.

Među mnogim informacijskim stručnjacima koji su se zalagali za žanrovsku kategorizaciju djela popularne fikcije, istaknuo se Charles Ammi Cutter na što nas upućuje teoretičarka Cathrine Oliver u znanstvenome radu *Cozies, Copers and Other Criminal Endeavors: Utilizing Taxonomies of Mystery Fiction to Improve Genre Access*. Cutter je objasnio izričitu diferencijaciju između teme i žanra u svojem djelu *Rules for a Dictionary Catalog*. Osmislio je sustav u kojem bi se pod okriljem određene teme naveli popis imena autora; a pri definiranju

²⁰ Ibid. Str. 158

²¹ Wagers, R. Popular Fiction Selection in Public Libraries: Implications of Popular Culture Studies. *The Journal of Library History* (1974.-1978.), vol. 16. no. 2. Libraries and Culture II. University of Texas Press, (1981) Str. 345

žanra bi se naveli književni rodovi kojima djela pripadaju kao što su fikcija, poezija i drama u potpodjeli koja uključuju zemlju porijekla kao žanrovske termine.²²

Unatoč Cutterovom uvjerenju kako je indeksiranje pojedinačnih djela popularne fikcije po specifičnom žanru ili temi nepraktično, izdvaja se nekoliko pokušaja u ranom 20. st. koje je tvrdilo suprotno. Među njima je najambiciozniji projekt pod vodstvom Johna Thomsona, glavnog knjižničara *Free Library of Philadelphia* 1901. Na njegovu preporuku je osmišljen kontrolirani rječnik u cilju klasificiranja knjižnične građe *Wagner Institute Branch*. Klasifikacija je objavljena 1903. gdje se iznosi plan formiranja odbora koje bi popisao i klasificirao djela objavljena ne kasnije od 1905. Popis bi sadržavao deset tisuća naslova napisanih i/ili prevedenih na engleski jezik objavljena prije 1903. no unatoč lobiranju Thomsona i suradnika, *American Library Association* nije odobrila prijedlog iznoseći kako je razlog pomanjkanje potrebe.²³

Thomsonovi naponi su bili kritizirani s više strana. Bilo je onih koji su argumentirali kako je kreiranje indeksa za fiksijska djela samo za potrebe opravdavanja knjižnične građe samo da bi se naglasili tematski aspekti. Govorilo se kako nije potrebno ulagati toliko truda u tematsku katalogizaciju fikcije jer je ona u suštini efemerna građa. Efemernom građom smatramo djela koja su kratkotrajna, privremena i prolazna, odnosno bez trajnije vrijednosti, beznačajna kako je navedeno u *Efemernoj građi i sitnom tisku: opseg pojmova u Hrvatskoj i svijetu* autorice Ane Lešković.²⁴

Ovaj diplomski rad će pak argumentirati razloge itekako velike važnosti djela popularne fikcije u informacijsko- komunikacijskom okruženju i knjižničarskoj praksi. Dakako stjecanje literarne važnosti popularne fikcije u katalogima knjižnica nije linearna priča što će se imati prilike vidjeti dalje u tekstu. Naime, reakcije na Thompsonov prijedlog katalogizacije fikcije su bile takve da su mnogi stručnjaci tvrdili kako fikcija ne zahtjeva detaljnu analizu što je rezultiralo da se skoro devedeset godina katalogizirala samo po naslovima i imenima autora.

Jedan od velikih koraka u katalogizaciji popularne fikcije je bilo izdavanje *Priručnika za predmetnu katalogizaciju: Predmetne odrednice Kongresne knjižnice* (engl. *Subject Cataloging Manual: Subject Headings Library Congress*) 1984.

²² Oliver, C. Cozies, Copers and Other Criminal Endeavors, Utilizing Taxonomies of Mystery Fiction to Improve Genre Acces, *LRTS* 64, 4 (2020) Str. 154

²³ *Ibid.* Str. 154-155

²⁴ Lešković, A. ; Živković, D. Efemerna građa i sitni tisak : opseg pojmova u Hrvatskoj i svijetu // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 54, 1/2 (2011) Str. 121

Priručnik nalaže kako katalogizatori ne trebaju dodjeljivati tematske naslove individualnim djelima fikcije, no iznimke su dozvoljene za djela biografske fikcije, povijesne fikcije, no fikcijama koje u radnji imaju izričite tipove životinja se ne dodjeljuje žanr i vrsta tematskih naslova. Nadalje, zbirka djela fikcije mogu biti dodijeljeni tematski termini te žanr i vrsta iz istoga rječnika *Naslovi predmeta Kongresne knjižnice (LSCH)* (engl. *Library of Congress Subject Headings*)

Kako bi se bolje načinila diferencijacija između tematskih naslova i žanra/vrste, dodjeljivala se isključivo naslovima zbirki. Kongresna knjižnica je uvela potpodjelu koja bi značila da se kriminalističkim pričama dodaje naslov „detektivske i kriminalističke priče“, dok primjerice kriminalističkom romanu je dodijeljen naslov „detektivske i kriminalističke pričepovijest i kritike“.

Diferencijacija između tematske i žanrovske podjele nije bila sporna, međutim razvoj internetskog javnog pristupa katalogu značio je uvođenje kodova u strojno-čitljivom katalogu (MARC) 1970ih. Postojala su dva odvojena polja- polje 665 za žanr (opisuje sadržaj) i polje 755 (opisuje materijalnost).²⁵

Specifikacija polja za žanr i vrstu u MARC zapisu je značila odvojeni pristup korisnicima što je značilo pretraživanje specifične literature. *Udruženje za knjižnične zbirke i tehničke usluge (ALCTS)* (engl. *Association for Library Collections and Technical Services*) je 1990. odobrila katalogiziranje i klasificiranje prema tematskoj odrednici za individualna djela fikcije. Nakon objave *Priručnika za predmetne odrednice* iste godine, uvedena su četiri polja za tematsku obradu djela fikcije: žanr/vrsta, likovi ili skupina likova, mjesto radnje i tema.

Prvi dio *Priručnika za predmetne odrednice* je sadržavao prijedloge za žanr/vrstu, uključujući pojmove vrste/žanra u tezaurusu koji će se koristiti u polju 655.

Reakcije na *Priručnik za predmetne odrednice* su bile podvojene. *Centar mrežne računalne knjižnice: Projekt fikcije (OCLC/LC)* (engl. *Online Computer Library Catalog/ Library Congress*) su osmislile osam knjižnica u cilju unapređenja bibliografske zapise s tematskim i žanrovskim opisom. Među negativnim reakcijama se autorica Cathrine Oliver poziva na onu reakciju voditelja knjižnice Stevena Olderra jer je kritizirao pojmove žanra/vrste predložene za tezaurus. Olderr je objavio *Fiction Subject Headings* koje bi poslužile za tematske naslove za djela fikcije.

²⁵ Oliver, C. Cozies, Copers and Other Criminal Endeavors. Utilizing Taxonomies of Mystery Fiction to Improve Genre Access: LRTS 64, 4 (2020) Str. 154

Drugo izdanje *Priručnika za predmetne odrednice* objavljenog 2000. je sadržavalo specifičnije instrukcije za dodjeljivanje naslova prema temi te su se s vremenom uvrstile u *Subject Headings Manual 2001*. Mnogi katalogizatori su se pridržavali *Priručnika za predmetne odrednice* te su nastavili koristiti žanrovsku terminologiju u cilju što jasnijega prikaza podjele djela fikcije i djela koja su govorila o žanrovima.²⁶

Sama ideja iza izraza žanra/vrste je dodjeljivanje naslova koji opisuju da je građa u polju žanra/vrste odvojena od onoga o čemu građa govori, što je opisano u tematskim naslovima.²⁷

Kao rezultat toga, mnogi katalogizatori, iako su slijedili upute *Priručnika predmetnih odrednica* o poboljšanom pristupu fikciji, nastavili su koristiti LCSH kao žanrovske termine i slijedili stare smjernice o korištenju slobodnih pododjeljaka kako bi u prikazu kataloga bilo jasno koja su djela primjeri žanra i koji su bili o žanru.

Slika 1 koja slijedi u nastavku prikazuje pretraživanje kataloga Kongresne knjižnice i MARC zapis djela popularne fikcije, odnosno *Gospodara prstenova*, 2. dijela Tolkienove trilogije. Primjećujemo kako je djelo označeno žanrovski kao fantazija te su dodane odrednice poput mjesta radnje- Međuzemlje i lik (glavni protagonist)- Bilbo Bagginsa.

²⁶ Oliver, C. Cozies, Copers. and Other Criminal Ebdeavors. Utilizing Taxonomies of Mystery Fiction to Improve Genre Access: LRTS 64, 4 (2020), Str. 155

²⁷ Genre/Form Indeks in WebPac. A Cataloging Policy Comittee Discussion Paper 1999. ur. Hartnett, C.; Schiff. Adam; Womble. K

LCCN Permalink	https://lcn.loc.gov/81166148	CITE RECORD
Description	352 p., [1] folded leaf of plates : map ; 23 cm.	MARCXML Record
ISBN	0395312663	MODS Record
LC classification	PR6039.O32 L6 1981 pt. 2	Report Record Errors
LC Subjects	Baggins, Frodo--Fiction. Middle Earth (Imaginary place)--Fiction.	Ask a Librarian
Form/Genre	Fantasy fiction.	Feedback
Browse by shelf order	PR6039.O32	
Series	The Lord of the rings / J.R.R. Tolkien ; pt. 2 Tolkien, J. R. R. (John Ronald Reuel), 1892-1973. Lord of the rings (Silver anniversary edition) ; pt. 2.	
LCCN	81166148	
Dewey class no.	823/.912 s 823/.912	
Type of material	Book	

[Request this Item](#) [LC Find It](#) [Item Availability](#) [↑ Top](#)

Slika 1 Library of Congress Catalog-genre form headings²⁸

5. Sustavi organizacije znanja i djela popularne fikcije

Govoreći o sustavu organizacije znanja u pristupu djelima popularne fikcije znači pozivati se na žanrovsku podjelu. Kategorizacija prema žanru, kao što smo imali priliku vidjeti i ranije u tekstu, je relativno neistražen pojam kad je u pitanju bibliotekarstvo. Sustav pretraživanja djela fikcije se uglavnom temelji na korisničkom zahtjevu.

U ovom poglavlju ćemo imati priliku vidjeti doprinos sustava organizacije znanja. Autorica Marcia Lei Zang u članku *Knowledge Organisation Systems (KOS)* objašnjava kako je taksonomiju sustava organizacije osmislio Hodge 2000. te je primijenjena na Umrežene

²⁸ Library of Congress Catalog- genre form headings URL:
<https://catalog.loc.gov/vwebv/holdingsInfo?searchId=12651&recCount=25&recPointer=0&bibId=2441460>
(2022-08-22)

sustave/usluge organizacije znanja (NKOS) (engl. *Networked Knowledge Organisation Systems*)

Također su objavljene NISO Z39.19-2005 Smjernice za konstrukciju, format i upravljanje jednojezičnim kontroliranim rječnicima koje je objavila Organizacija za standardne nacionalne informacije (NISO 2005) (engl. *National Information Systems Comitee*) u SAD-u te se još izdvaja JISC (Odbor za sustave zajedničkih informacija / engl. *Joint Information Standards Organisation*) koji su osmislili Tudhope, Koch i Heery 2006.

Sustavi organizacije znanja se mogu objasniti prema kategorizaciji u četiri velike grupe, poredanih od jednostavnih prema složenijima: popis pojmova, modeli slični bazama metapodataka, klasifikacija i kategorizacija te odnosni modeli koji se međusobno ne isključuju.²⁹

Bibliotekarstvo, kao i informacijsko-komunikacijske znanosti već imaju dugu povijest klasificiranja. Upostavili su hijerarhijske ili fasetirane strukture te su koristile numeričke ili abecedne oznake za predstavljanje velikog broja tema, uključujući i popularnu fikciju. Najpoznatije univerzalne shema klasificiranja uključuju Deweyevu decimalnu klasifikaciju (DDC) (engl. *Dewey decimal classification*), Univerzalnu decimalnu klasifikaciju (UDC) (engl. *Universal decimal classification*) te Klasifikaciju prema smjernicama Kongresne knjižnice (LCC) (engl. *Library of Congress Classification*)

Danas je pristup taksonomije primijenjen na mnoge domene i discipline bilo da koriste notacije ili ne, strukture su postavljene tako da hijerarhijski opisuju odnose i znanje domene. Neki sustavi za organizaciju znanja su pokušali ponuditi visoku razinu taksonomske organizacije što je imalo značajni utjecaj na knjižničarsku praksu u označivanju popularne fikcije.³⁰

Autorice Eva Bratakova i Helena Kučerová u *Knowledge Organization Systems and Their Typologies* ističu važan teorijski doprinos Ricka Szostaka koji identificira riječi (pojmove) kao temeljne gradivne elemente strukture KOS-a. Ukazuje na pojmove čije je značenje nedvosmisleno definirano u kontroliranom rječniku, te sintaktička pravila, utvrđena za povezivanje riječi. U skladu s trenutnim trendom povezanih podataka unutar semantičkog weba, Szostak smatra korisnim koncipirati opću strukturu KOS-a u terminima RDF (engl.

²⁹ Marcia. L. Zeng. Knowledge Organization Systems (KOS). Ohio: Kent State University 35, 2/3 (2008) Str. 160-161

³⁰ Ibid. Str. 169-170

Resource Description Framework) jezika, čiju jezgru čine iskazi formirani od trojki subjekta – predikat/svojstvo– objekt.

U KOS-u su i subjekt i objekt predstavljeni zajedničkom hijerarhijom pojmova (npr. klasifikacijskih klasa), koji predstavljaju stvari. Predikat, također nazvan u RDF-u "svojstvo", predstavlja se ili kao atribut stvari ili kao odnos između subjekta i objekta (koji, s teorijske točke gledišta, predstavlja specifičnu vrstu atributa koju dijeli više od jednog entiteta). Hijerarhije atributa i hijerarhije odnosa drugi su strukturni elementi KOS-a.

Elementi triju klasifikacija – stvari, svojstva stvari i odnosi među stvarima ili, ovisno o slučaju, riječi (pojmovi) koji to izražavaju, mogu se po želji kombinirati u RDF trojke.³¹

Autorica Pauline Rafferty u svojem teorijskom radu *Epistemology, literary genre and knowledge organisation systems* ističe važan doprinos Jarma Saartija koji je također pisao o sustavu organizacije znanja 2002. te je ukazao na problematiku organizacije znanja i ujedno predložio rješenja.

Najprije, iznosi podjelu pristupa klasifikacije fikcije u dvije kategorije: prva koja je usredotočena na klasifikaciju djela na policama i druga koja se odnosi na klasifikaciju koja podrazumijeva pristup samome sadržaju, deskripciju koja izdvaja „poznate“ žanrove fikcije od ostatka. Pod ovim se smatraju žanrovi kao što su ljubavni romani, detektivske i kriminalističke priče, znanstveno-fantastični romani, fantazija, što uglavnom i najčešći sadržaj polica u knjižnicama. Sljedeći korak u klasifikaciji ovog tipa građe na policama jeste raspodjela popularne fikcije po žanrovima, a potom slijedi posljednji i najzahtjevniji korak-klasifikacija zbirke fikcije.

Posljednjim koraku možemo pristupiti na dva različita načina- raspodjela zbirke prema „ozbiljnoj“ fikciji i onoj rekreacijskoj. Drugi pristup podrazumijeva također podjelu na „ozbiljnu“ fikciji i rekreacijsku, no također uključuje i daljnje podjele na podžanrove, što također ističe i Spiller.³²

Pravo pitanje jeste: koliku važnost ima priznanje „poznatih“ žanrova u sustavu organizacije znanja jer primjerice, klasificiranje djela pod naslovom „detektivske priče“ zvuči dosta generično, kako nalaže Saarti.

³¹ Bratakova, E.; Kučerova, H. Knowledge Organization Systems and Their Typology. *Knihovna. Revue of Librarianship*. 25 Institute of Information Studies and Librarianship, Faculty of Arts, Charles University U Kříže 8 Vol. 25, supplementum 2, (2004), Str. 1-25

³² Rafferty, P. *Epistemology, literary genre and knowledge organisation systems*. X Congress of the ISKO Spanish Chapter, Ferrol, June 30 – July 1, (2011), Str. 555

Autorica Pauline Rafferty se također osvrće na Saartija koji iznosi kako su detektivski romani smješteni pod okriljem misterije, no kada je u pitanju žanrovski popis na online knjižničnom katalogu WorldCat-a, to nije slučaj.

U radu će se također za primjer uzeti finski tezaurs Kaunokki koji slijedi *Smjernice za predmetnu analizu individualnih djela fikcije* te poštuje aspekte klasifikacije i indeksiranja djela fikcije. Spomenuti aspekti klasifikacije i indeksiranja su: žanrovi fikcije i njihova objašnjenja/ događaji, motivi i teme/ likovi/ smještaj radnje/ vrijeme radnje/ tipografska i tehnička obilježja djela.³³

Saarti također postavlja pitanje- koji bi to žanrovi bili uključeni u tezaurs s obzirom da se žanrovska podjela online kataložnog rječnika razlikuje od Saartijevog poimanja.

Ovo je rezultiralo brojnim raspravama o idealnom informacijskom sustavu za djela fikcije. Tako su Hypén i Mäkelä predložili da FRBR (osnovni elementi ovog konceptuanog modela su identiteti, atributi i odnosi) model (engl. *Functional Requirements for Bibliographic Records*) jer su smatrali da je on mogao ponuditi više mogućnosti koje nisu bile dostupne 1990-ih kada je Saarti izvorno objavio svoj model. Hypén i Mäkelä su se također uvažili Saartijeva razmišljanja za razvoj Kirjasampo- interaktivne web usluge za fikciju.

Projekt Kirjasampo je iznosi hipotezu da što više različita dijela fikcije dijele iste ključne riječi, to će više nalikovati jedni drugima, odnosno, odlikovat će se intertekstualnošću.³⁴

Slika 2 i Slika 3 dalje u tekstu prikazuju rezultat pretraživanja još jednog djela popularne fikcije, već spomenutog autora Johna Ronalda Reuela Tolkiena koji je poznati pod imenom J. R. R. Tolkien i njegova djela *Silmarillion*. U zapisu se također primjećuje kako je djelo žanrovski određeno kao djelo fikcije.

³³ Rafferty, P. (2011) Epistemology, literary genre and knowledge organisation systems. X Congress of the ISKO Spanish Chapter, Ferrol, June 30 – July 1, Str. 556

³⁴ Ibid. Str. 557.

Kirjasampo

Sivupiiri
LASTEN- JA NUORTENKIRJATBoksampo
WEBBPLATSEN PÅ SVENSKA

Info Upokkeet Palaute Kirjautu Rekisteröidy

Haku Kansikuvahaku Artikkelit Genret ja listat Kirjahyllyt Kirjablogit Kirjailijat Tietokirjat Aikalaisarvot Tapahtumat Kysy Linkit

Silmarillion

Aikalaisarvio Info

ROMAANIT

Tolkien, J. R. R. (Tekijä)

Hobittien maailman esihistoria.

Tarutaituri Tolkienin Silmarillion-epoksen 40-vuotisjuhlan kunniaksi WSOY julkaisee kirjan upeasti kuvitettuna, tarkistettuna laitoksena.

J. R. R. Tolkienin Taru Sormusten herrasta on 1900-luvun luetuimpia ja rakastetuimpia merkkiteoksia. Pääteoksenaan Tolkien itse piti kuitenkin Silmarillionia, jonka hän suunnitteli luomansa fantasiamaailman esihistoriaksi luomismyytteineen kaikkineen. Keskeisenä on tarina haltioiden kolmesta silmarillista, jalokivestä, jotka anastaa paha Morgoth. Huikean tarinan pääteemoja ovat vallanhimon ja luovuuden välinen ristiriita sekä kaiken katoavaisuus. Jalokiven lailla tarujen lomassa kimmeltää Berenin ja Luthienin rakkaustarina.

Näytä lisää

Haku

Tämä kirja lukijoiden hyllyissä

Omia luettuja
Oma kirjahyllyni
Kirjoista musiikkisi
Haastavaa lukemista

Teos kirjastoissa

Valitse kirjasto

Uusi käyttäjä?

Rekisteröityneet käyttäjät voivat tehdä Kirjasammossa kirjahyllyjä ja kommentoida teoksia.

Rekisteröidy ja luo tilii!**Tilaa Kirjasammon ja Kirjastokaistan kirjallisuuskirje**

Slika 2 Kirjasampo- interaktivna web usluga za ficiju 1. dio³⁵

Kirjallisuudenlaji	englanninkielinen kirjallisuus fantasiakirjallisuus keskenjääneet teokset luomiskertomukset myytit Näytä lisää
Aiheet ja teemat	hyvän ja pahan välinen taistelu
Henkilöt, toimijat	haltijat (oikeudelliseen asemaan liittyvä rooli) taruolennot
Alkukieli	englanti
Palkinto	Locus-palkinto (paras fantasiaromaani): 1978

Julkaisut

Nimi	Silmarillion
Ilmestymisaika	1979
Sivumäärä	406
Kustantaja	AWE/Gebers
Kieli	Ruotsin kieli
Kääntäjä	Adlerberth, Roland
Muu tekijä	Tolkien, Christopher

Nimi Silmarillion

Slika 3 Kirjasampo-interaktivna web usluga za ficiju 2. dio³⁶

³⁵ Kirjasampo-interaktivna web usluga za ficiju URL:

https://www.kirjasampo.fi/fi/kulsa/kauno%253Aateos_8404 (2022-08-22)

³⁶ Kirjasampo-interaktivna web usluga za ficiju URL:

https://www.kirjasampo.fi/fi/kulsa/kauno%253Aateos_8404 (2022-08-22)

Jarmo Saarti u svojem djelu *Fictional literature classification and Indexing* također ukazuje na Rantu koji je 1991. načinio razliku između dvije osnovne vrste elemenata koje treba indeksirati u fikcionalnim djelima- denotativnih i konotativnih. Denotativni ili činjenični elementi sastoje se od činjenica u fiktivnim djelima, kao što su mjesto radnje, osobe i činjenični elementi radnje. Konotativni ili imaginativni elementi sastoje se od elemenata interpretiranih iz fiktivnih djela, primjerice tema i njezina interpretacija te problematika koja proizlazi iz izražajnih aspekata umjetničkog djela.³⁷

Sustavi organizacije znanja koji su osmišljeni prema žanrovskoj podjeli djela fikcije su uvelike doprinijeli informacijsko-komunikacijskoj znanosti. Stvarajući dihotomiju literarne književnosti i djela fikcije rezultiralo je potrebom za različitom klasifikacijom koja obogaćuje knjižničnu tradiciju.

6. Klasifikacija i predmetna obrada djela popularne fikcije

U ovome poglavlju će se fokus staviti na bibliografski pristup djelima popularne fikcije koji će se više fokusirati na doprinose europske tradicije klasifikacije. Pritom je neizostavno napomenuti Upute za klasifikaciju prema UDK objavljenoj 2013. koje iznose specijalne pomoćne oznake za književne oblike/ žanrove (82-1/9) kako navodi i Marina Majdak u teorijskome radu *Predmetno označivanje beletristike u narodnim knjižnicama*, a također izdvaja važnost IFLA-ine Genre/Form Working Group (pri The Subject Analysis and Access Section) navodi da autorizirani podaci za žanr/oblik nisu nigdje uključeni u konceptualne modele FRBR obitelji, Izjavu o međunarodnim kataložnim načelima, (ICP engl. *Statement of International Cataloging Principles*), virtualnu međunarodnu normativnu bazu (VIAF), ni u kataložnom pravilniku RDA (engl. Resource Description and Access), ali da postoje planovi da ih se u iste uključi.

Nadalje, prikazat će se analiza Izjave o međunarodnim kataložnim načelima. Smatra se od velike važnosti prikazati povijesni razvoj, odnosno pokušaj standardizacije označivanja književnosti, općenito, kao nadređenoga pojma popularne književnosti/fikcije. Naime, riječ je o IFLA-inom dokumentu čija je izradba počela još 2003., a konačna verzija, u izvorniku na engleskom jeziku, objavljena u veljači 2009. Novi dokument, koji zamjenjuje skup načela

³⁷ Saarti. J. Fictional literature and Indexing. // Journal of Librarianship and Information Science, 46, 4 (1999) Str. 321

poznatih pod nazivom *Pariška načela* izrađivao se na pet sastanaka kataložnih stručnjaka održanih jednom godišnje u različitim dijelovima svijeta.

Prvi sastanak, održan u lipnju 2003. u Frankfurtu na Majni, okupio je kataložne stručnjake iz Europe te one angloameričke kataložne tradicije.

Cijela inicijativa kao i niz verzija nacрта dokumenta postali su u knjižničarskoj zajednici poznati pod akronimom IME-ICC. Akronim se odnosi na engleski naziv održanih sastanaka, dakle na IFLA-inim sastancima stručnjaka za međunarodni kataložni pravilnik (engl. *IFLA Meetings of Experts on an International Cataloguing Code*).

Potrebno je naglasiti kako su sastanci urodili *Izjavom o međunarodnim kataložnim načelima*, dok u nazivu sastanaka nalazimo izraz *Međunarodni kataložni pravilnik*. Sam naslov zbornika radova s prvog, kao i idućih, sastanaka ukazuje na poželjni razvoj događaja jer glasi IFLA-ina kataložna načela: koraci prema međunarodnom kataložnom pravilniku. U slučaju *Pariških načela*, potrebno je spomenuti zanimljivost o činjenici kako je odbor za donošenje odluka za Hrvatsku prepoznao Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, a ne Hrvatsko knjižničarsko društvo“, odnosno njegovu Komisiju za katalogizaciju. Uzevši u obzir međunarodnu percepciju pitanja odgovornosti pokretanja izradbe i donošenja nacionalnog kataložnog pravilnika, kao bibliografsko središte se uspostavilo NSK.³⁸

Pretraživanje *građe prema sadržaju* jedan je od najvažnijih segmenata pružanja usluga u knjižničarstvu i srodnim djelatnostima i ustanovama, te istodobno jedan od najsloženijih vidova *bibliografske kontrole*, ali i njena najslabija karika.³⁹

„Predmetni je sustav strukturirani rječnik naziva. Za razliku od prirodnog jezika, u predmetnim je sustavima riječ o umjetnom jeziku, gdje je strukturiranost norma. Strukturiranost znači nadzor nad nazivljem.“⁴⁰ Odabir jednog naziva u jednom obliku najsloženiji je zadatak u izgradnji predmetnog sustava. I dok rječnici prirodnih jezika sadrže riječi, a samo ponekad i nazive, „rječnici predmetnih jezika sadrže samo nazive.“⁴¹

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (NSK) građa se sadržajno obrađuje prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji (UDK), dok je predmetna obrada zasnovana na

³⁸ Willer, M.; Barbarić, A. Međunarodna kataložna načela: prikaz i analiza. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 52, 1/4(2009), Str. 22

³⁹ Cordeiro, M. I. Organizacija znanja i predmetne odrednice : jačanje jedne od najslabijih točaka međunarodnog knjižničarstva. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 44, 1/4 (2001), Str. 129-144.

⁴⁰ Doležal, V. Predmetna obrada u Nacionalnoj i Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu: Povratak načelima. // Vjesnik Bibliotekara Hrvatske, vol. 49. no. 2. (2006), str. 35

⁴¹ Svenonius, E. Intelektualne osnove organizacije znanja. Lokve : Benja, (2005), str. 127

prirodnom jeziku. Oba su sustava u uporabi na globalnoj razini te je tako, formalno, knjižnica uključena u svjetske tokove razmjene informacija. UDK je u uporabi u NSK-u od 1980-ih godina,⁴² „ a predmetna obrada tek petnaestak godina, te se može reći i da sadržajna obrada, u današnjem smislu riječi, nema dugu tradiciju.⁴³

Kako smo gore u tekstu spomenuli predmetnu obradu, na kratko će se fokus ovoga poglavlja skrenuti na predmetno označivanja, odnosno označivanja djela znanstveno-fantastičnoga žanra što pripada djelima popularne fikcije. Prema teoretičarima Gerard Saltonu i Michael J. McGill u djelu *Introduction to modern information retrieval* objašnjeno je kako sadržajna analiza podrazumijeva predmetnu obradu i klasifikaciju te „obuhvaća utvrđivanje predmetnog područja dokumenta, izbor odgovarajuće stručne skupine iz klasifikacijske sheme u uporabi i izradu stručne oznake i/ili predmetne odrednice u skladu s preporučenom praksom. Također, „analiza sadržaja označava prisutnost, identifikaciju i izražavanje predmeta u tekstu dokumenta, bazama podataka, nadziranim i prirodnim jezicima, informacijskim upitima i strategijama pretraživanja.“⁴⁴ Najjednostavnije rečeno, predmetna obrada je „određivanje sadržaja dokumenta i njegovo označivanje pojmovnim oznakama,⁴⁵ odnosno „predmetno označivanje postupak je opisivanja i izražavanja sadržaja dokumenta riječima prirodnog jezika u uporabi.“⁴⁶

Predmetno označivanje često se zamjenjuje pojmom indeksiranje, koji označava „dodjeljivanje ključnih riječi dokumentima u cilju opisivanja njihova sadržaja i kasnije njihovoga ponovnog pronalaženja.“⁴⁷

Indeksiranje, prema Jelici Leščić u teorijskome radu *Kazala, posebno predmetna izrada i primjeri* objašnjava jeste proces izrade jedinica kazala pri čemu temeljni postupci obuhvaćaju pregled dokumenta; analizu sadržaja; označivanje pojedinih pojmova odgovarajućim jedinicama i dodavanje točne oznake mjesta svakoj jedinici u svrhu utvrđivanja gdje se ona u dokumentu nalazi kako bi se mogla pretraživati.⁴⁸

⁴² Doležal, V. Predmetna obrada u Nacionalnoj i Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu: Povratak načelima. // Vjesnik Bibliotekara Hrvatske, 49, 2 (2006), Str. 36

⁴³ Ibid. str. 36

⁴⁴ Salton, G.; McGill, M. J. *Introduction to modern information retrieval*. New York : McGraw-Hill Book Company, 1983. Str. 70.

⁴⁵ Kolbas, I. Načela izrade jezika za predmetno označivanje. // *Suvremena lingvistika* 49-50, 1(2000), Str. 153.

⁴⁶ Leščić, J. *Klasifikacija i predmetno označivanje : priručnik za stručne ispите*. Zagreb : Dominović, 2007. Str. 75.

⁴⁷ Ibid. Str. 75

⁴⁸ Leščić, J. *Kazala, posebna predmetna izrada i primjeri*. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 46, 3/4 (2003), str. 62

Pri dodjeljivanju predmetne odrednice književnom djelu pozvat će se na *Pravilnik za predmetni katalog* autorica Dušanke Štrbac i Mirjane Vukić koji nalaže kako prije svega potrebno odrediti kategoriju književnoga djela. Kategorija koja najbolje odgovara književnim žanrovima jest oznaka za opći pojam.⁴⁹ Ova kategorija između ostaloga, uključuje i pojmove iz književnosti, dok primjerice autorica Jelica Leščić s druge strane, dijeli predmetne odrednice na sedam vrsta, od kojih jedna pripada obliku i žanru dokumenta.⁵⁰

Knjižničar često mora brzo odlučiti koju predmetnu oznaku dodijeliti odabranom djelu, jer traženje točnih informacija o književnom djelu na dodatnim mjestima oduzima vrijeme. Ova činjenica dovodi do nerijetkih pogreški pri dodjeljivanju točne predmetne oznake. Knjižnice grada Zagreba dobar su primjer uvrštavanja oznaka sadržaja za književna djela. Međutim, pri pretraživanju kataloga, uočava se nedostatak standardizacije u određivanju predmeta i/ili barem žanra, za djela iz književnosti. Iz tog je razloga važno da se i djela iz književnosti počnu predmetno označivati, te da se izrade standardi koji bi pridonijeli točnijem i ujednačenijem opredmećivanju književnosti.

Standardizacija jezika za predmetno označivanje i postupaka predmetne obrade djela iz književnosti trebala bi dovesti do povećanja odziva i preciznosti (iako su oni obično obrnuto proporcionalni), dvaju parametara koji se upotrebljavaju za mjerenje učinkovitosti sustava za pronalaženje informacija. Mogućnost dodjeljivanja više standardiziranih predmetnih odrednica nekom djelu povećala bi odziv, odnosno udio pronađenih značajnih dokumenata naspram ukupnom broju značajnih dokumenata u zbirci.⁵¹

Poštivanjem načela jedinstvene odrednice, kao i izradom standardiziranog sustava općih uputnica, povećala bi se preciznost, odnosno udio pronađenih značajnih dokumenata naspram ukupnom broju pronađenih dokumenata.⁵²

Književna djela mogu naizgled imati obilježja više žanrova pa i to može otežati jasno svrstavanje djela tamo kamo doista pripadaju. To može dovesti do neoznačivanja predmeta ili pogrešnog označivanja predmeta za djela iz tih dvaju žanrova u knjižničnim katalogima. Samim time može doći do poteškoća pri traženju djela iz navedenih žanrova u knjižničnim katalogima, te do narušavanja integriteta, vjerodostojnosti i kvalitete knjižničnih kataloga. Rješavanju

⁴⁹ Štrbac, D. ; Vujić. M. *Pravilnik za predmetni katalog*. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2004. str. 93-105

⁵⁰ Leščić, J. *Klasifikacija i predmetno označivanje : priručnik za stručne ispite*. Zagreb : Dominović, 2007., Str. 82

⁵¹ Salton, G.; McGill, M. J. *Introduction to modern information retrieval*. New York : McGraw-Hill Book Company, 1983., Str. 73

⁵² *Ibid.* str. 73

problema ne doprinosi praksa neoznačivanja predmeta za djela iz književnosti, kao ni tradicija svrstavanja fantastike pod znanstvenu fantastiku.⁵³

Nadalje, govoreći o pristupu obrade građi, neizostavno je spomenuti Pravilnik za opis i pristup građi knjižnicama, arhivima i muzejima (Pravilnik KAM) objavljen online u sunakladništvu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Hrvatskog državnog arhiva i Muzejskog dokumentacijskog centra.

Pravilnik KAM namijenjen je standardizaciji opisa građe u svim vrstama baštinskih ustanova. Cilj mu je omogućiti dijeljenje i povezivanje podataka o građi, a time i sveobuhvatno predstavljanje nacionalne baštine u digitalnom okružju kroz različite mrežne usluge poput skupnih kataloga, portala i sl.

Pravilnik je rezultat višegodišnjega rada u okviru programa Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju (2013.-2019.), koji je potekao iz triju baštinskih zajednica – knjižnične, arhivske i muzejske te akademske zajednice (odjeli/odsjeci informacijskih i komunikacijskih znanosti). Od 2019. koordinaciju daljnjeg rada i održavanja Pravilnika preuzele su, kroz program Razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima, tri krovne baštinske ustanove: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatski državni arhiv i Muzejski dokumentacijski centar. Oba programa kontinuirano su financirana sredstvima Ministarstva kulture i medija. U izradi Pravilnika sudjelovalo je stotinjak stručnjaka iz različitih ustanova, strukovnih društava i akademske zajednice.

Projekt je formalno započeo potpisivanjem Sporazuma o suradnji na izradi nacionalnog pravilnika za katalogizaciju, a potpisnici su, kao ravnopravni strateški partneri, tri središnje institucije – Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (glavni nositelj projekta), Hrvatski državni arhiv i Muzejski dokumentacijski centar, zatim Hrvatsko knjižničarsko društvo, koje je u to vrijeme već bilo pokrenulo aktivnosti vezane uz reviziju kataložnih pravila E. Verona, te najzad i akademska zajednica, tj. onaj njezin dio koji se bavi organizacijom informacija u baštinskom sektoru – Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru i Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku.

⁵³ Jadrijević, J.; Gavranović, D. Predmetna obrada fantastične i znanstveno fantastične književnosti: pilotno istraživanje. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, (2014) 1-3 str. 150

Potpisivanjem Aneksa 2014., projektu se pridružuju Muzej za umjetnost i obrt i Hrvatski prirodoslovni muzej, kako bi se rad na pravilniku upotpunio stručnjacima iz šireg muzejskog djelokruga. Projekt financijski podržava Ministarstvo kulture od 2014., a njegov se završetak predviđa objavljivanjem standardne verzije Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima tijekom 2020. kako se nalaže u znanstvenome radu *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama: novi hrvatski kataložni pravilnik* autorica Mirne Willer i Ane Vukadin.⁵⁴

Njihove procjene o tijeku izrade *Pravilnika* se pokazale točnima, te su rezultati rada predstavljeni su na nizu stručnih skupova, a održana su i tri ciklusa radionica (2018.-2020.) sa ciljem edukacije edukatora.⁵⁵

Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama i arhivima i muzejima u drugom poglavlju- *Identifikacija jedinice građe* objašnjava pomoću kojih se jedinica građe jednoznačno identificira unutar određenog sustava. Svaka jedinica građe se može identificirati na dvije razine: **općoj** (kojoj vrsti objekta pripada) što uključuje naziv, oblik sadržaja i medij te **pojedinačnoj** (kojim se imenom ili oznakom izdvaja od ostalih objekata iste vrste) što uključuje identifikator i usvojenu pristupnicu.

Naziv se preuzima iz nadzornih rječnika poput tezaurusa i taksonomija. Na pojedinačnoj razini jedinica građe se identificira usvojenom pristupnicom i/ili identifikatorom.

Identifikatori mogu biti lokalni (npr. inventarna oznaka koju je određeni muzej dodijelio jedinici građe) ili međunarodni. Međunarodne identifikatore, poput Identifikatora digitalnog objekta (DOI), Međunarodnog standardnog knjižnog broja (ISBN), Međunarodnog standardnog audiovizualnog broja (ISAN) itd., obično dodjeljuju registrirane agencije, a njihov oblik utvrđen je odgovarajućim ISO normama. Na međunarodnim identifikatorima temelje se trajni strojnočitljivi identifikatori (IRI), koji su namijenjeni jednoznačnoj identifikaciji i automatiziranom upravljanju podacima (npr. povezivanju ili integriranju) u globalnom okruženju.

⁵⁴ Vukadin, A.; Willer, M. Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama: novi hrvatski kataložni pravilnik. *Knjižnica*, 63, 3 (2019), Str.17-18

⁵⁵Ministarstvo kulture i medija. Objavljen Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. URL: <https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/objavljen-pravilnik-za-opis-i-pristup-gradji-u-knjiznicama-arhivima-i-muzejima/21131> (2022-07-10.)

Usvojene pristupnice su leksički izrazi razumljivi ljudima. Sastoje se od nadziranog, standardno oblikovanog (usvojenog) naslova i, prema potrebi, jednog ili više dodatnih obilježja, koja služe razlikovanju istih ili sličnih naslova.

Autorice Ana Vukadin i Mirna Willer u djelu *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: novi hrvatski kataložni pravilnik* navode za primjer kako se ispravan oblik naslova navodi kao varijantni i/ili usvojeni naslov. Podatak o odgovornosti koji je utvrđen izvan jedinice građe bit će naveden kao odnos između djela i agenta (osobe, obitelji ili korporativnog tijela). Može se, dakle, ustvrditi da su apsolutno stvoreni preduvjeti za jasno razlikovanje riječi i stvari ili, točnije rečeno, različitih oblika riječi koje označuju iste stvari, ali s različitim ciljevima.⁵⁶

Nadalje, pojedini aspekti jedinice građe - djelo, izraz, pojavni oblik i primjerak - mogu, ali i ne moraju imati različite identifikacijske podatke (naslove, identifikatore itd.).

Aspekti, a time i njihovi identifikacijski podaci, podudaraju se kod jedinica građe koje su jedinstvene ili se takvima smatraju. Kod djela koja su realizirana u različitim izrazima (izvedbama, prijevodima, transkripcijama, prilagodbama, matricama itd.), od kojih svaki može biti zabilježen u različitim medijima ili različitim izdanjima na istom mediju, svaku je instancu preporučljivo identificirati vlastitim identifikacijskim podacima, kako bi ih se u informacijskom sustavu razlikovalo, ali i međusobno povežalo.⁵⁷

U trećemu poglavlju Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima (KAM) se obrađuje pitanje tematike i sadržaja jedinice građe. Kako bi se tematski obradio sadržaj jedinice građe, potrebno je obuhvatiti podatke koji:

1. na strukturiran ili nestrukturiran način identificiraju i/ili opisuju temu kojom se bavi ili koju prikazuje jedinica građe
2. doslovno prenose tekstualni sadržaj jedinice građe (u slučaju kraćih tekstualnih oblika poput natpisa, gesla, citata ili sl.)
3. svrstavaju sadržaj jedinice građe u određeno područje ljudskoga znanja ili djelatnosti
4. svrstavaju sadržaj jedinice građe u određenu žanrovsku i/ili stilsku kategoriju

⁵⁶ Vukadin, A. ; Willer, M. Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama muzejima: novi hrvatski kataložni pravilnik. Knjižnica, 63, 3 (2019.) Str. 36

⁵⁷ Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. URL: <https://pravilnik.kam.hr/index.php?action=chapter&id=9> (2022-07-10 .)

5. pružaju informacije o izražajnim sredstvima pomoću kojih je realiziran sadržaj jedinice građe (npr. jezik, pismo, ilustracije, zvuk, izvođački sastav itd.)
6. pružaju informacije o metodama pomoću kojih je realiziran sadržaj jedinice građe (npr. vrsta kartografske projekcije).

Tematika jedinice građe utvrđuje se sadržajnom analizom. Određenje tematike moguće je na tri razine: opis, identifikacija i interpretacija pri čemu se KAM poziva na Erwina Panofskya u djelu *Studies in iconology*.

Kada se govori o opisu tematike, misli se na bilježenje motiva prikazanih u sadržaju jedinice građe. Tematska obrada djela popularne fikcije uključuje bilježenje likova ili mjesta i vremena radnje.⁵⁸

Identifikacijom se ono što je prikazano prepoznaje kao određeni individualni entitet, npr. ljudski lik kao Aragorn, krajolik kao Međuzemlje ili ratni sukob Bitka kod Uzvođa.

Gore navedeni primjeri se odnose na trilogiju J. R. R. Tolkiena- Prstenova družina, Dvije kule i Povratak kralja jer upravo je objavljivanje ove trilogije 50ih godina 20. st. učinilo žanr književne fantastike popularnijim nego ikad prije.⁵⁹

Interpretacija je ikonografsko ili simboličko tumačenje onoga što je prikazano, primjerice nadovezujući se na Tolkienovu trilogiju - bitka između Saurona i glavnoga protagonista Frodo Bagginsa je alegorija borbe između dobra i zla.

Pri identifikaciji i interpretaciji osobito je važno je izbjegavati svako osobno tumačenje ili vrednovanje koje nema valjano uporište u samoj jedinici građe ili drugim pouzdanim izvorima i istraživanjima. Isto vrijedi za žanrovsku i stilsku atribuciju. Pravilnik predviđa napomene u kojima je svaki od ovih podataka moguće opširno objasniti i argumentirati, uz navođenje odgovarajućih izvora.

Pravilnik također navodi da iz podataka o izražajnim sredstvima i metodama prikaza možemo rekonstruirati određeni povijesni i kulturni kontekst. Osim toga, ovi podaci pomažu korisnicima u pronalaženju i odabiru građe koja je najprimjerenija njihovim potrebama, poput sadržaja na određenom jeziku ili pismu ili sadržaja određenog trajanja.⁶⁰

⁵⁸ Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. URL: <https://pravilnik.kam.hr//index.php?action=chapter&id=11> (2022-10-07)

⁵⁹ Ileš. T. Popularnost žanrova popularne književnosti : Moguća dijagnoza stanja društva. // Dani Hvarskog kazališta. Zagreb- Split: HAZU-Književni krug Split 46, 1 (2020), str. 297

⁶⁰ Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. URL: <https://pravilnik.kam.hr//index.php?action=chapter&id=11> (2022-10-07)

Naposljetku će se obrazložiti kako Pravidnik tumači žanr: žanr je izraz, nadzirani naziv, identifikator ili druga oznaka koja označava vrstu kojoj pripada jedinica građe s obzirom na namjenu i organizaciju sadržaja, odabir teme i stila i druge pretežito sadržajne značajke.

Oblik ili žanr među ostalim obuhvaća:

1. rod ili vrstu djela (npr. romani,)
2. namjenu ili kontekst uporabe djela (npr. epitafi, matične knjige krštenih, osmrtnice, katastarski planovi, aukcijski katalozi, čestitke, poslanice, priručnici, jelovnici, programi plesnih predstava)
3. način kompozicije (npr. sonate, brojalice)
4. tematske i/ili stilske konvencije (punk, manga)

Pri odabiru žanra Pravidnik nalaže kako se:

Oblik ili žanr jedinice građe utvrđuje se sadržajnom i stilskom analizom. Za utvrđeni oblik ili žanr odabire se odgovarajuća oznaka iz nadziranog rječnika.

Navodi se oznaka koja opsegom i značenjem odgovara obliku ili žanru jedinice građe u potpunosti ili u najvećoj mogućoj mjeri. Kad u nadziranom rječniku ne postoji prikladna oznaka ili kad specifičnost oblika ili žanra nije moguće sa sigurnošću utvrditi (npr. zbog nedostatka stručnog znanja), odabire se oznaka šireg značenja, po mogućnosti oznaka za neposredni širi pojam.

1. Kad se sadržaj jedinice građe može svrstati u više oblika ili žanrova, ili kad oblik ili žanr nije moguće iskazati jednom oznakom, odabire se više odgovarajućih oznaka.
2. Prilikom utvrđivanja oblika ili žanra treba izbjegavati osobna tumačenja koja nemaju valjano uporište u sadržaju jedinice građe ili u drugim pouzdanim izvorima, npr. komparativnoj građi.⁶¹

7. Označivanje imena autora za djela popularne fikcije

U ovome poglavlju će se fokus staviti na bilježenje imena autora popularne fikcije. Imena osoba pojavljuju se u različitim oblicima, što uključuje uporabu inicijala i/ili

⁶¹ Pravidnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. URL: <https://pravilnik.kam.hr//index.php?action=search> (2022-10-07)

skraćenih imena. Među takvima su autori popularne fikcije J. K. Rowling, J. R. R. Tolkien i G. R. R. Martin, koji je prema Tolkienu, kao svome uzoru i prisvojio „srednje ime“.

Elia Ekinović Micak u znanstvenome radu *Odabir usvojenih oblika imena osoba: međunarodna kataložna načela, knjižnični referentni model* ističe kako su osobe individualna ljudska bića te da to podrazumijeva stvarne osobe koje žive ili se opravdano pretpostavlja da su živjele. Dakako, fiktivne individue što uključuje književne likove, mitološka bića i tako dalje) nisu instance entiteta. Od presudne važnosti je distinkcija između osobe i imena osobe jer jedna osoba može biti identificirana s više imena, odnosno više različitih imena.⁶²

Ime osobe se definira kao riječ, znak ili skup riječi i/ili znakova i brojki po kojima je osoba se usvojenim oblikom imena osobe i osnova je za izradu usvojene pristupnice, a ostali oblici imena osobe koji se razlikuju od oblika imena odabranog kao usvojeni oblik smatraju se varijantnim oblicima imena osobe.⁶³

Usvojena pristupnica imena podrazumijeva davanje prednosti imenu koje dosljedno identificira entitet u obliku u kojemu se pretežito javlja na pojavnim oblicima ili je opće prihvaćeno ime preuzeto iz priručnika kako nalaže IFLA-ina međunarodna kataložna načela (objavljena 2009.)

Elia Micak Ekinović objašnjava kako se usvojeni oblik imena odabire određenim redoslijedom

Usvojeni oblik imena osobe odabire se određenim redoslijedom:

1. ime po kojem je osoba općenito poznata
2. ime ili oblik imena koji se najčešće javlja u jedinicama građe povezanim s osobom i
3. ime ili oblik imena po kojem je osoba općepoznata u drugim izvorima podataka.⁶⁴

Način bilježenja imena osoba izvorno na latiničnom pismu ovisi o njihovu preuzimanju iz pouzdanih izvora (npr. bibliografskih agencija koje su ta imena već normirale) ili iz jedinica

⁶² Ekinović, E. Micak. *Odabir usvojenih oblika slika imena osobe, međunarodna kataložna načela, knjižnični referentni model*. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 61, (2018) Str. 417

⁶³ *Ibid.* Str. 418

⁶⁴ *Ibid.* Str. 420

građe, odnosno ostalih pouzdanih izvora ako ime nije pronađeno ili se javlja prvi put. Višečlana strana prezimena bilježe se prema **imenu osoba** (engl. *Names of persons*).

U skladu s kataložnim pravilima, bibliografsko središte normira višestruki identitet osoba u preglednim zapisima na dva načina.

Kataložna pravila mogu se razlikovati u postupanju s personama (tj. bibliografskim identitetima) koje je ustanovio ili prisvojio jedan pojedinac.

Neka kataložna pravila priznaju pseudonime koje koristi pojedinac kao zasebne persone i ustanovit će se autorizirani oblik za svaku personu s unakrsnim uputnicama koje povezuju tako nastale autorizirane oblike imena za persone.⁶⁵

Prema članku 99/6 *Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga* Eve Verone iz 1960ih imena osoba koja se u jedinicama građe javljaju navedena inicijalima u usvojenom se obliku ispisuju u potpunom obliku.

Prijedlog ove odredbe temelji se na različitim mogućnostima predstavljanja i odabira usvojenog oblika imena: ako se ime osobe javlja u različitim oblicima (skraćeno ime, inicijal/i), kao usvojeni oblik odabire se najpoznatiji ili najčešći oblik ili oblik pod kojim osoba želi biti predstavljena, a ne nužno potpuni oblik.

Odredba vrijedi za izradu usvojenog oblika imena osobe, kao i kod preuzimanja već usvojenih oblika iz ostalih pouzdanih izvora podataka. Ovim tipom pristupa postiže se veća ujednačenost i semantička interoperabilnost s drugim katalozima i izvorima podataka; rezultat je primjereniji očekivanju korisnika, a osoba je predstavljena u željenom obliku imena.

Odabirom određenog oblika imena kao usvojenog, a svih ostalih oblika imena kao varijantnih, odnosno kreiranjem odredbi za odabir usvojenih oblika imena osoba, izražava se politika kataloga i odnos prema korisniku i drugim izvorima podataka, knjižničnim i vanknjižničnim. Usvojeni oblik imena trebao bi, u što je većoj mjeri moguće, biti onaj kojemu će korisnik najlakše i najvjerojatnije prvo pristupiti u bilo kojem suvremenom izvoru podataka.⁶⁶

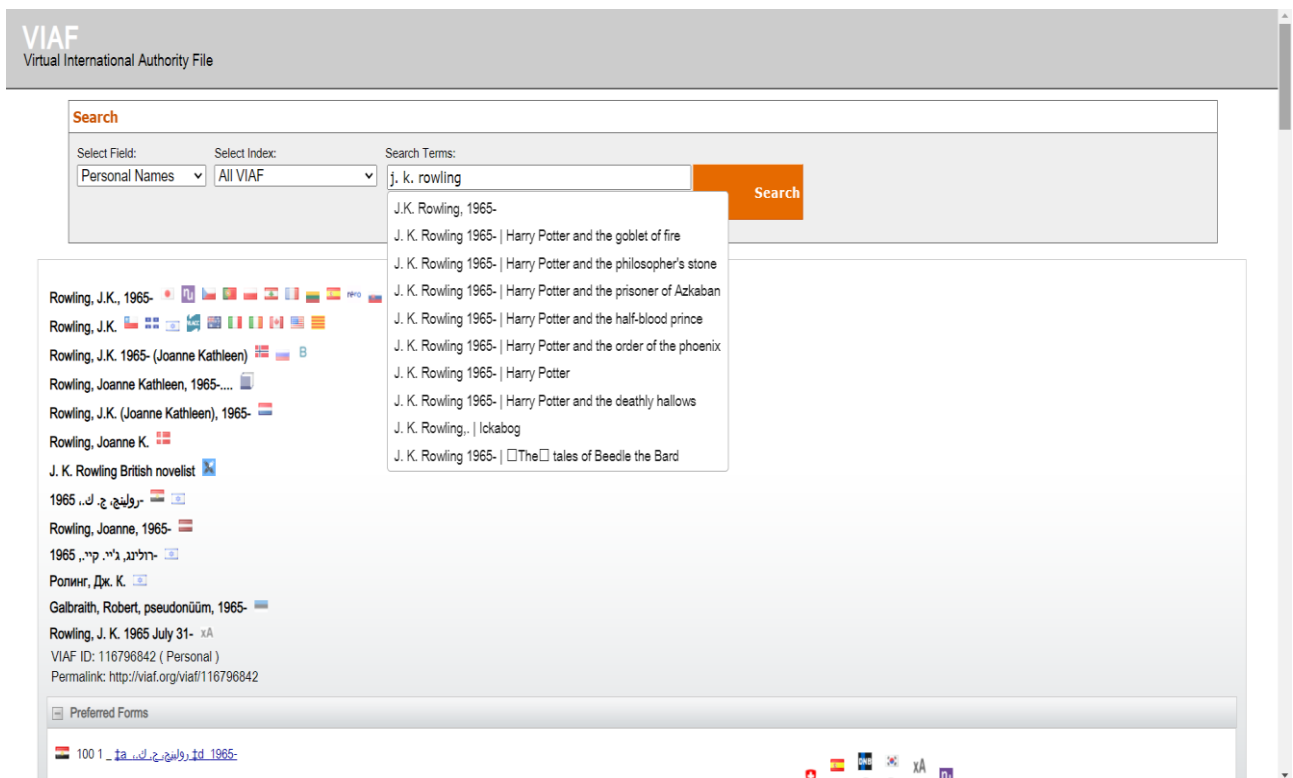
⁶⁵ Mrzjak, N. Bibliografski identiteti pojedinaca nastali uporabom više imena: heteronimi, egzonimi (ksenonimi), enonimi (autonimi). // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 59, 1/2(2016), Str. 210

⁶⁶ *Ibid.* Str. 442

Primjer za ilustraciju potrebne promjene kojom bi se postigla veća ujednačenost i interoperabilnost hrvatskih kataloga s drugim katalogzima u svijetu jest primjer britanske spisateljice J. K. Rowling. Kao baza pretraživanja u ovom je radu odabran VIAF.

VIAF je Virtualna međunarodna normativna baza (engl. *Virtual International Authority File*) koja omogućuje globalnu identifikaciju autora kroz povezanost bibliografskih i autoriziranih podataka knjižnica članica virtualne baze.

Virtualna međunarodna normativna baza je tako globalni katalog, nastao kooperativnom katalogizacijom te je preuzeo funkciju razvoja korisničkog sučelja i usluga.⁶⁷

Slika 4 VIAF- rezultati pretraživanja⁶⁸

Kao takva, ta je baza idealno mjesto za prikaz odnosa među različitim pravilima za oblikovanje usvojenih oblika imena osoba danas u svijetu, budući da predmet ovog rada nije tumačenje različitih pravila pojedinačnih nacionalnih i drugih knjižnica, već njihova interoperabilnost.

⁶⁷ Vukadin, A. Novi pravilnik za katalogizaciju u kontekstu međunarodnih načela i standarda. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 59, 1/2 (2016), Str. 11

⁶⁸ VIAF. URL:

<https://viaf.org/viaf/search?query=local.names%20all%20%22j.%20k.%20rowling%22&sortKeys=holdingscount&recordSchema=BriefVIAF> (2022-08-23)

U početku karijere J. K. Rowling sama je inzistirala na predstavljanju svog imena u obliku inicijala. U VIAF-u je vidljivo da je većina svjetskih kataloga taj oblik odabrala kao usvojeni, a oblik imena izrađen u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu odskaače od većine ostalih oblika.

The screenshot shows the NSK catalog interface. At the top, there are navigation links for 'Katalog NSK' and 'NSK web'. The main header includes the logo of the National and University Library in Zagreb and the title 'Katalog'. Below the header, there are search options: 'PRETRAŽIVANJE', 'POPIS REZULTATA', and 'PRETHODNA PRETRAŽIVANJA'. A search bar is visible with the text 'Jednostavno pretraživanje | Složno pretraživanje | Naredbeno pretraživanje'. Below the search bar, there are buttons for 'Pohranite / Pošaljite e-poštom'. The main content area shows search results for 'Zapis 15 od 118'. The first result is for the book 'Harry Potter i kamen mudraca' by Rowling, Joanne Kathleen. The details for this book are as follows:

Vrsta građe	knjiga
Autor	Rowling, Joanne Kathleen
Naslov	Harry Potter i kamen mudraca / J. [Joanne] K. [Kathleen] Rowling. : [preveo s engleskoga Zlatko Crnković].
Izdanje	18. izd.
Impresum	Zagreb : Algoritam, 2017.
Materijalni opis	262 str. ; 24 cm.
Nakl. cjelina	Biblioteka Arboretum : najljepši izdanci svjetske književnosti za mlade
Napomena	Prijevod djela: Harry Potter and the philosopher's stone.
ISBN	9789536450305
UDK	821.111-92-31=163.42
Ostali autori	Crnković, Zlatko, prevoditelj
ID zapisa	000976333
Povezano	Nakladnička cjelina: Biblioteka Arboretum : najljepši izdanci svjetske književnosti za mlade

At the bottom of the screenshot, there are navigation links: 'Početna - Postavke - Pisite nam - Pomoć - Pretraživanje - Popis rezultata - Prethodna pretraživanja - Odaberite drugu bazu'.

Slika 5 NSK katalog⁶⁹

U trenutku pretraživanja 28 svjetskih knjižničnih kataloga na različitim jezicima kao usvojeni oblik imena odabralo je oblik Rowling, J. K., a tom je obliku imena dodijeljen i ISNI. Dva kataloga uz inicijale navode i puno ime, dok samo zapisi iz NSK-a i SUDOC-a kao usvojeni oblik imena imaju Rowling, Joanne Kathleen. Pretraživanjem bibliografske baze NSK-a pronađeno je 110 jedinica građe vezanih uz usvojeni oblik imena Rowling, Joanne Kathleen. Analizom tih jedinica utvrđeno je da se ni u jednoj jedinici u izvoru podatka s prednošću ne javlja puni oblik imena, u osam jedinica naveden je oblik Joanne K. Rowling, dok

⁶⁹ NSK katalog URL: https://katalog.nsk.hr/F/4JKFU1XSF1DP1TFVLN1XUUE5LP4TB1644RX3DL32L6YFUFEG4K-00111?func=find-e&request=j+k+rowling&find_scan_code=FIND_NAS&adjacent=N&x=0&y=0&filter_code_1=WLN&filter_request_1=&filter_code_2=WYR&filter_request_2=&filter_code_3=WYR&filter_request_3=&filter_code_4=WFM&filter_request_4=&filter_code_5=WSL&filter_request_5= (2022-08-26)

je 90 jedinica građe objavljeno s oblikom J. K. Rowling. Ostalih 12 jedinica građe objavljeno je pod nekim od pseudonima autorice, također objedinjenih pod oblikom Rowling, Joanne Kathleen.⁷⁰

Kada se na rezultate pretraživanja u bibliografskoj bazi NSK-a primijene novopredložene odredbe, vidi se da se usvojeni oblik imena ne nalazi ni u jednom izvoru podataka s prednošću u jedinicama građe povezanim s osobom, da nije odabrano ime po kojem je osoba općenito poznata i želi biti predstavljena. Napuštanjem čl. 98 *Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga* prema kojem je izrađen potpuni oblik imena Rowling,

Joanne Kathleen i usvajanjem odredbi utemeljenih na suvremenim međunarodnim kataložnim načelima prema kojima se kao usvojeni ne odabire nužno najpotpuniji, već najpoznatiji ili najčešći oblik (što propisuje i čl. 85 *Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga*) ili oblik pod kojim osoba želi biti predstavljena, oblici imena u hrvatskim katalozima ujednačili bi se s oblicima imena u većini suvremenih svjetskih kataloga.

Članak 91/2 *Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga* propisuje obvezno bilježenje potpunog oblika atributa ili epiteta koji se javlja uz prezime i smatra se njegovim neodvojivim dijelom i kada se na jedinicama građe nalazi u skraćenom obliku. I u tom se pravilu inzistira na ujednačenom bilježenju imena koja se mogu javiti u različitim oblicima.

Autorica nalaže kako je prijedlog odredbe da se kao usvojeni oblik imena odabere oblik pod kojim je osoba predstavljena u jedinicama građe i ostalim pouzdanim izvorima podataka.⁷¹

Identitet stvarne osobe i bibliografski identitet često se ne preklapaju. Jedna stvarna osoba može imati nekoliko bibliografskih identiteta, kao u slučaju pseudonima i heteronima, kao što se nekoliko stvarnih osoba može spojiti u jedan bibliografski identitet u primjeru obitelji ili u primjeru dva ili više stvaratelja koji dijele zajednički pseudonim. U postupku utvrđivanja je li stvaratelj ustanovio više od jednog bibliografskog identiteta ili persona kao i u nadzoru nad autoriziranim podacima imena, mogu korisno poslužiti pojmovi iz sociolingvistike, grane lingvistike koja proučava odnos između jezične uporabe i društvenih odnosa.⁷²

⁷⁰ Ekinović, E. Micak. Odabir usvojenih oblika slika imena osobe, međunarodna kataložna načela, knjižnični referentni model. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 61, (2018) Str. 423

⁷¹ Ibid. Str 423

⁷² Mrzjak, N. Bibliografski identiteti pojedinaca nastali uporabom više imena: heteronimi, egzonomi (ksenonimi), enonimi (autonimi). // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 59, 1/2 (2016), Str 210

Nadalje, objasniti će se potonje što podrazumijevaju normativne baze. To su suvremena pomagala normativnoga nadzora koji pomažu korisnicima pri pružanju informacija, zahvaljujući dosljednosti u strukturiranju podataka.

Prema M. Van der Graafu i L. Waaijersu, normativne su datoteke korisne jer pomažu u otkrivanju informacija, pouzdane su i vjerodostojne u identifikaciji ključnih riječi pri pretraživanju informacija, i u konačnici, financijski su isplative.⁷³

Autorica Ana Knežević Cerovski polazi od činjenice koju navode F. Farago, B. Bosančić i B. Badurina da knjižnice imaju dugu tradiciju u izradi i održavanju normativnih baza te je za očekivati da su normativne baze dovoljno kvalitetne da služe kao osnova za neke daljnje primjene zainteresiranih trećih strana.

Stoga, normativne baze danas podrazumijevaju:

- a) standardizirane, točne i nedvosmislene normativne zapise koji jednoznačno definiraju autora;
- b) ispravljanje i nadopunjavanje normativnih zapisa gdje je to potrebno, s posebnim naglaskom na uređivanje nacionalnih autora;
- c) pravilno povezivanje normativnih zapisa s njima pripadajućim bibliografskim zapisima;
- d) dodjeljivanje trajnih poveznica URI-ja svim normativnim zapisima;
- e) sudjelovanje u međunarodnim bazama – VIAF i ISNI;
- f) implementiranje ISNI, VIAF i ORCID identifikatora kojima bi se postigla još bolja podudarnost normativnih zapisa s ostalim normativnim zapisima u VIAF-u i kako bi se postigla veća dodjela ISNI-ja za nacionalne autore;
- g) korištenje pripremljene normativne baze za semantički web i prezentaciju nacionalnih autora.

Gore navedene točke ujedno su i temeljne smjernice za budući razvoj normativne baze Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.⁷⁴

⁷³ Knežević, Cerovski A. Normativna baza NSK danas. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1/2 (2015), Str. 177

⁷⁴ Ibid. Str. 177

7. Zaključak

Rad Klasifikacija djela popularne fikcije objasnio je definiciju popularne fikcije u književno teorijskome kontekstu, a potom i u okvirima informacijsko-komunikacijske znanosti. Popularna književnost je obuhvaćena u širokome polju značenjskih razina, od opće dostupnosti do široke socijalne distribucije, dopadljivosti i prihvaćenosti kako bi rekao Dean Duda. Bibliotekarstvo je pristupilo konceptu žanra u relaciji između individualnog teksta i žanrovskog sustava, uzevši u obzir kako individualno djelo ne mora nužno imati pripadnost samo jednome žanru. Uvidjeli smo kako je porastom pretraživanja djela prema žanrovskim odrednicama porasla i potreba za prikupljanjem većeg opsega književnosti pa samim time i popularne književnosti.

Nadalje se u radu ukazalo na činjenicu kako su knjižnični katalozi konstruirani tako da se baziraju na interpretacijama katalizatora koji nisu uvijek u skladu s dinamičnom perspektivom korisnika što je dovelo do uključivanja sustava označivanja (engl. *tagging*) i preporuke čitatelja. Teorijski rad je nastojao ponuditi perspektivu angloameričke i europske tradicije u pristupu kategorizaciji djela popularne fikcije te se istaknula važnost *Rules for Dictionary Catalog* Charlesa Cuttera, projekt Johna Thomsona u Free Library of Philadelphia, *Priručnika za predmetnu katalogizaciju Kongresne knjižnice*, klasifikacijske sheme poput *Dewyjeve decimalne klasifikacije*, *Klasifikaciju Kongresne knjižnice*, IFLA-ine *Genre/Form Working Group* te *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*.

U radu se također objasnilo bilježenje žanrovsko određenih djela u MARC-u te značaj sustava organizacije znanja pri čemu se dao primjer finskog tezaurusa *Kaunokkija*. Naposljetku je važno istaknuti kako je kategorizacija djela popularne fikcije relativno neistražena, no ovaj teorijski rad je istaknuo važnost potrebe za klasifikacijom i katalogizacijom upravo ovakvih tipova djela. Svjesni smo kako je potrebno mnogo vremena, možda to pak iziskuje rad kroz više dekada, no vjerujemo da će se u konačnici sustavi organizacije znanja, indeksiranje, katalogiziranje, predmetna obrada djela kao i klasifikacija „uravnotežiti“. Scenarij u kojemu krajnji korisnik ima mogućnost pretraživanja djela popularne fikcije po žanrovskim odrednicama te u rezultatima uspije dobiti ponuđeno više autora, bilo da ta osoba ima inicijale u imenu kako smo imali primjere u tekstu; ili da pak dobije nekolicinu djela znanstveno fantastičnoga sadržaja ili fantazije bi bio ogromni uspjeh za knjižničarsku struku te u konačnici informacijsko-komunikacijske znanosti. Imajući na umu gore spomenutu ideju je i napisan ovaj teorijski rad.

8. Popis literature

1. Bratakova, E.; Kučerova, H. *Knowledge Organization Systems and Their Typology*. Knihovna. Revue of Librarianship. 25 Institute of Information Studies and Librarianship, Faculty of Arts, Charles University U Kříže 8, 25 (2004) str. 1-25
2. Buker, Derek M. *Science fiction and fantasy readers advisory: librarian's guide to cyborgs, aliens, and sorceress*, Chicago: American library association. 2020
3. Cordeiro, M. I. *Organizacija znanja i predmetne odrednice : jačanje jedne od najslabijih točaka međunarodnog knjižničarstva*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 44, 1/4 (2001), Str. 129-144
4. Chandler, D. *An Introduction to Genre Theory*. 1997. URL: http://www.aber.ac.uk/media/Documents/intgenre/chandler_genre_theory.pdf (2022-13-9)
5. Doležal, V. *Predmetna obrada u Nacionalnoj i Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu: Povratak načelima*. // Vjesnik Bibliotekara Hrvatske 49, 2 (2006), str. 33-49
6. *Genre/Form Indeks in WebPac. A Cataloging Policy Comittee Discussion Paper*. /Hartnett, C.; Schiff, Adam; Womble, K (ur.) University of Washington. 1999.
7. Hider, P.; Spiller, B. *Fiction Genres in Bookstores and Libraries: A Comparison of Comercial and Professional Classificatins*, 2020.
8. Knežević, Cerovski A. *Normativna baza NSK danas*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1/ 2 (2015), str. 175-188
9. Ileš, T. *Popularnost žanrova popularne književnosti: Moguća dijagnoza stanja društva*. // Dani Hrvarskog kazališta. Zagreb- Split: HAZU- Književni krug Split 46,1 (2020) str. 290-320
10. Lešković, A. ; Živković, D. *Efemerna građa i sitni tisak : opseg pojmova u Hrvatskoj i svijetu* // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 54, 1/2 (2011), str. 120-134
11. Leščić, J. *Klasifikacija i predmetno označivanje: priručnik za stručne ispите*. Zagreb: Dominović, 2007.
12. Leščić, J. *Kazala, posebna predmetna izrada i primjeri*. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 59, 1/2 (2016), str. 59-79
13. Marcia, L. Zeng. *Knowledge Organization Systems (KOS)*, Ohio: Kent State University 35, 3 (2008), str. 160-182
14. Majdak, M. *Predmetno označivanje beletristike u narodnim knjižnicama*, diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet. (2018).

15. Mrzjak, N. *Bibliografski identiteti pojedinaca nastali uporabom više imena: heteronimi, egzonomi (ksenonimi), enonimi (antonimi)*. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 59, 1/2 (2016), str. 207-232
16. Oliver, C. *Cozies, Copers and Other Criminal Endeavors, Utilizing Taxonomies of Mystery Fiction to Improve Genre Acces*, *LRTS* 64,4, (2020), str. 152-164
17. Od feljtonskih romana i „sveščića“ do sapunica i Big Brothera. // *Raslojavanje jezika i književnosti, zbornik radova 34. seminara Zagrebačke slavističke škole / Krešimir Nemeć*. Zagreb: Filozofski fakultet u Zagrebu, 2006. str. 143 – 158
18. Peternai Andrić, K. *Skica za pojam Popularne književnosti. Dani Hvarškoga kazališta: Građa i rasprave o hrvatskoj književnosti i kazalištu*, 44, (2018), str. 152- 170
19. *Popularna književnost*. // *Hrvatska književna enciklopedija*. Zagreb: LZMK, 419-619. sv. 3 (Ma- R). 2011
20. *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*. Hrvatski državni arhiv, Muzejski dokumentacijski centar, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2021.
21. Radman, M. *Obilježja kriminalističkog romana Stiega Larsona i Gorana Tribusona u komparativnom kontekstu: diplomski rad*. Osijek: Filozofski fakultet. 2015.
22. Rafferty, P. *Epistemology, literary genre and knowledge organisation systems: X Congress of ISKO Spanish Chapter, Ferrol, June 30- July 31, (2011)*, str. 535-565
23. Svenonius, E. *Intelektualne osnove organizacije znanja*. Lokve : Benja, (2005)
24. Stowe, William W. (1986) *Popular Fiction as Liberal Art*. *College English*, 48, 7 (1986)
25. Saarti. J. *Fictional literature and Indexing*. // *Journal of Librarianship and Information Science*, 46, 4 (1999) Str. 320-332
26. Štrbac, D.; Vujić, M. *Pravilnik za predmetni katalog*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba. 2004.
27. Wagers, R. *Popular Fiction Selection in Public Libraries: Implications of Popular Culture Studies*. // *The Journal of Library History (1974.-1978.)*, *Libraries and Culture II*. University of Texas Press, 16, 2 (1981), str. 342-352
28. Willer, M.; Barbarić, A. *Međunarodna kataložna načela: prikaz i analiza*. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 52, 1/4(2009), str. 18-62

9. Popis slika

Slika 1 Library of Congress Catalog-genre form headings	17
Slika 2 Kirjasampo- interaktivna web usluga za fikciju 1. dio	21
Slika 3 Kirjasampo-interaktivna web usluga za fikciju 2. dio	21
Slika 4 VIAF- rezultati pretraživanja	33
Slika 5 NSK katalog	34

Sažetak

Ovaj rad bavi se pitanjem definicije popularne književnosti i potreba informacijsko-komunikacijskih znanosti, točnije knjižničarske struke u nastojanjima klasificiranja istoimenih djela. U radu će se ponuditi povijesni okvir žanrovskog određenja djela popularne fikcije koristeći se teorijsko-književnim okvirom te će se ponuditi povijesni okvir porasta potrebe za djelima popularne fikcije u knjižnicama.

Pri kategorizaciji djela popularne fikcije knjižničarska struka se oslanja na klasificiranje ali i sustave organizacije znanja. Objasnit će se predmetna obrada popularne fikcije kroz prizmu angloameričke i europske tradicije pri čemu se ističe važnost Priručnih za predmetne odrednice Kongresne knjižnice, Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga Eve Verone iz 1960ih, IFLA-ine Genre/Form Working Group, Sustavi organizacije znanja te Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima te mnogi drugi pravilnici i priručnici koji su navedeni u radu.

Cilj ovoga rada je ukazivanje na svrhu predmetnog određenja književnosti, točnije popularne fikcije te njezine dobrobiti za krajnjeg korisnika.

Ključne riječi: popularna fikcija, žanrovsko određenje, predmetne odrednice, klasifikacija, KAM

Summary

This work deals with the question of the definition of popular literature and the need for information and communication sciences, more specifically the librarian profession in the efforts to classify works of popular fiction.

The paper will offer a historical framework of genre determination of works of popular fiction.

In categorizing works of popular fiction, the librarian profession relies on classification and knowledge organization systems. The subject treatment of popular fiction will be explained through the prism of the Anglo-American tradition and the European one, emphasizing the importance of the Library of Congress' Subject Guidelines, IFLA's Genre/Form Working Group, Systems of Knowledge Organization, and the Rulebook for Description and Access to Buildings in Libraries, Archives and Museums as do and many other Manuals and Guidelines addressed in this thesis.

The aim of this work is to prove the purpose of the objective determination of literature, more precisely popular fiction, and its benefits for the end user.

Key words: popular fiction, genre classification, subject headings, classification, KAM